

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

XIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 220.244 van 10 juli 2012
in de zaak A. 186.462/XII-5307**

In zake: XXXX
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Rika Heijse
kantoor houdend te 9000 Gent
Kortrijksesteenweg 867
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

1. de VLAAMSE GEMEENSCHAP
die woonplaats kiest te 1210 Brussel
Juridische cel van de afdeling Advies en
Ondersteuning onderwijspersoneel
Koning Albert II-laan 15 kamer 1 C 24
2. het GEMEENSCHAPSONDERWIJS
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Riet Rombaut
kantoor houdend te 2540 Hove
Lintsesteenweg 740
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het beroep, ingesteld op 24 december 2007, strekt tot de nietigverklaring van “de beslissing van 26 oktober 2007 van de Raad van het Go! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap houdende de gevolgen van het schorsingsarrest van de Raad van State van 18 oktober 2007 i.v.m. het dragen van een hoofddoek door een leerkracht Islamitische godsdienst”.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partijen hebben elk een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur Diane Mareen heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partij en de verwerende partijen hebben een laatste memorie ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 19 juni 2012.

Staatsraad Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Rika Heijse, die verschijnt voor de verzoekende partij, adjunct van de directeur Frederik Stevens, die verschijnt voor de eerste verwerende partij en advocaat Riet Rombaut, die verschijnt voor de tweede verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Diane Mareen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Verzoekster is in en voor het schooljaar 2005-2006 tijdelijk aangesteld als leermeester godsdienst - islamitische godsdienst in de basisschool 't Beekje te Etterbeek (10 uur) en in de basisschool de Wimpel te Elsene (6 uur); beide scholen behoren tot de scholengroep 8 van het Gemeenschapsonderwijs.

De directeur van de basisschool 't Beekje ontslaat verzoekster met een brief van 14 maart 2006 om dringende redenen; op 16 maart 2006 ontslaat ook de directeur van de basisschool de Wimpel verzoekster om dringende redenen. Het determinerende motief van het ontslag is de weigering van verzoekster om de hoofddoek af te nemen buiten de lessen islamitische godsdienst en, dus, om het in het schoolreglement opgenomen hoofddoekverbod na te leven.

Verzoekster stelt beroep in tegen de ontslagen bij de raad van beroep voor het personeel van het gemeenschapsonderwijs, die bij beslissing van 31 juli 2006 de beroepen verwerpt.

Vorderingen tot schorsing van de tenuitvoerlegging van deze beslissing van de raad van beroep worden verworpen bij arresten nr. 162.161 van 30 augustus 2006 en nr. 175.887 van 18 oktober 2007. Ten gronde wordt de beslissing van de raad van beroep van 31 juli 2006 door de Raad van State vernietigd bij arrest nr. 195.044 van 2 juli 2009.

3.2. Op 18 oktober 2007 doet de Raad van State ook uitspraak in een andere zaak met betrekking tot een ontslag van een leermeester godsdienst - islamitische godsdienst. Bij arrest nr. 175.886 beveelt de Raad in die zaak de schorsing van de tenuitvoerlegging van de beslissing van 31 juli 2006 van de raad van beroep voor het personeel van het gemeenschapsonderwijs waarbij het beroep van de bedoelde leermeester godsdienst tegen het haar op 17 januari 2006 door de directeur van de basisschool De Zonnewijzer te Sint-Pieters-Woluwe gegeven ontslag om dringende redenen, wordt verworpen.

3.3. Op 26 oktober 2007 neemt de Raad van het Gemeenschapsonderwijs de volgende, thans bestreden beslissing:

“De Raad neemt kennis van de inhoud en de gevolgen van het schorsings-arrest van de Raad van State 175.886 dd. 18 oktober 2007 in verband met het ontslag van een leerkracht islamitische godsdienst in een instelling van zijn net.

De Raad prefereert zijn bespreking niet enkel te focussen op het dragen van de hoofddoek maar het debat open te trekken naar de problematiek van de levensbeschouwelijke vakken in het algemeen en het dragen van diverse religieuze symbolen in het bijzonder.

De Raad opteert er voor om zich als inrichtende macht hoofdzakelijk toe te spitsen op het organiseren van neutraal onderwijs met respect voor de filosofische, ideologische en godsdienstige opvattingen van alle ouders en leerlingen.

[...]

De Raad verkiest wat het aanhebben van religieuze symbolen betreft een duidelijke scheidingslijn te trekken tussen wat kan/mag bij leerlingen en leerkrachten.

De Raad wenst zich in deze context, echter niet uit te spreken over algemene gedragspatronen van mensen.

[...]

2. Leerkrachten

Wat de leerkrachten betreft blijft de Raad bij zijn beslissing dat lesgevers levensbeschouwelijke vakken wel tekenen van hun levensovertuiging mogen dragen tijdens en buiten hun lessen maar niet wanneer dergelijke personeelsleden andere pedagogische opdrachten uitvoer(en) waarbij zij/hij aan waarden, kennis of visieoverdracht doet.

Wanneer een leerkracht levensbeschouwelijke vakken andere opdrachten vervult zoals bijvoorbeeld opvoeder, vakleerkracht – of wanneer dergelijke leerkracht een leidinggevende functie waarneemt, moet zij/hij de neutraliteit respecteren en mag betrokkene geen levensbeschouwelijke kentekenen dragen”.

IV. Verwerende partijen

4. De Vlaamse Gemeenschap is niet de auteur van de bestreden beslissing en vraagt op goede grond om buiten de zaak te worden gesteld.

Hierna wordt dan ook enkel naar het Gemeenschapsonderwijs verwezen als “verwerende partij”.

V. Ontvankelijkheid van het beroep

Exceptie

5. Verwerende partij werpt op dat verzoekster “een louter potentieel en mogelijks toekomstig belang” heeft en dat zij niet aantoonst door de bestreden beslissing een nadeel te ondergaan, “ze is [...] zelfs geen personeelslid van het GO!”. Daarenboven is de beslissing van 26 oktober 2007 volgens verwerende partij achterhaald ingevolge de latere beslissing van 11 september 2009 met be-

trekking tot het dragen van levensbeschouwelijke kentekens - waarvan de schorsing door de Raad van State eerst bij arrest nr.202.039 van 18 maart 2010 is bevolen en vervolgens bij arrest nr. 215.009 van 8 september 2011 is opgeheven.

6. Verzoekster antwoordt dat zij aan alle voorwaarden voldoet om aangesteld te worden in het Gemeenschapsonderwijs en legt ten bewijze daarvan een verklaring voor van de ondervoorzitter van de Moslimexecutieve. Zij is momenteel niet actief in een school van het Gemeenschapsonderwijs maar heeft blijvend de intentie om er te werken.

Volgens verzoekster heeft het bestreden besluit “een algemeen verordenende kracht binnen het Go! en [het] dient bijgevolg als een reglementair besluit te worden beschouwd”. Om een besluit met verordenende kracht aan te vechten, is volgens haar vereist dat zij geen zuiver symbolisch belang heeft. Welnu, zij wordt geschaad in haar kansen om haar job als islamleerkracht in het gemeenschapsonderwijs uit te oefenen. Haar belang is ook zeker en niet zuiver potentieel, want haar beroep is gericht tegen een reglementair besluit “dat nog niet toepasselijk is, maar waarvan geredelijk mag worden aangenomen dat het zeker toepasselijk zal worden op verzoekende partij in geval van effectieve toedeling van een lesopdracht binnen het Go!”. De Raad van State zou zijn rol niet vervullen indien hij een beroep tot nietigverklaring van een onwettig reglement niet zou ontvangen, alleen omdat het nog niet op verzoekster is toegepast, zo betoogt verzoekster tot slot.

Verzoekster wijst er nog op dat tegen de beslissing van 11 september 2009 voor de Raad van State ook beroepen hangende zijn, waarvan de inwilliging de thans bestreden beslissing doet herleven.

Bespreking

7.1. Om in het Gemeenschapsonderwijs als islamleerkracht aangenomen te worden, moet verzoekster worden voorgedragen door de bevoegde instantie van de betrokken eredienst: artikel 17, § 5, van het decreet van 27 maart 1991 rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs bepaalt dat “de gods-

dienstleerkrachten, [...] door de directeur [worden] geworven, op voordracht van de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst”.

Verzoekster erkent momenteel niet te zijn tewerkgesteld in het Gemeenschapsonderwijs. Zij toont ook niet aan, na het schooljaar 2005-2006 nog voor een welbepaalde betrekking in een onderwijsinstelling van het Gemeenschapsonderwijs te zijn voorgedragen door de bevoegde instantie. Zij legt enkel een verklaring voor van de ondervoorzitter van de bevoegde instantie waaruit volgens haar laatste memorie zou moeten blijken dat zij “volledig in orde is opdat zij zou worden voorgedragen als leerkracht islam voor zowel het Go!, als het gemeentelijk onderwijs of andere netten”. Welke waarde aan zulke verklaring ook te geven is, het is geen bewijs van een effectieve voordracht. Wat meer bepaald de betrekkingen in de scholengroep 8 van het Gemeenschapsonderwijs betreft, waar verzoekster toentertijd was ontslagen, verklaart zij in haar memorie van wederantwoord zelfs dat de bevoegde instantie “als protestmaatregel” voor het schooljaar 2007-2008 geweigerd heeft om voordrachten te doen van leermeester islamitische godsdienst.

7.2. Waar verzoekster bijgevolg tot hiertoe, uit de aard van de regelgeving inzake de tijdelijke aanwerving van godsdienstleerkrachten, geen concrete weigeringsbeslissing van verwerende partij heeft ondergaan, aangezien daarvan maar sprake kan zijn als er ook een voordracht van de bevoegde instantie is, is haar belang enkel toegespitst op een vrees voor de toekomst, namelijk met haar eigen woorden “haar kansen om haar job als islamleerkracht in het Go! Onderwijs uit te oefenen”.

8.1. Om zich niettemin een méér dan louter theoretisch en hypothetisch belang toe te meten dat haar beroep tot een onontvankelijke *actio popularis* reduceert, bouwt verzoekster een omstandig betoog op, gesteund op de premisse dat de bestreden beslissing als een reglementair besluit moet worden beschouwd.

8.2. Weliswaar wordt het belang bij het bestrijden van een verordeningbepaling traditioneel eerder soepel beoordeeld. Dat het bestreden besluit er zo een is, is echter een uitgangspunt dat de Raad van State niet bijvalt.

Lijkt immers de stelligheid van de bestreden beslissing (“Wanneer een leerkracht levensbeschouwelijke vakken andere opdrachten vervult zoals bijvoorbeeld opvoeder, vakleerkracht - of wanneer dergelijke leerkracht een leidinggevende functie waarneemt, moet zij/hij de neutraliteit respecteren en mag betrokkene geen levensbeschouwelijke kentekenen dragen”) die indruk te wekken, dan kan de Raad van State er toch niet omheen dat sindsdien, in andere procedures voor de Raad tegen beslissingen omtrent het verbod op het dragen van religieuze en levensbeschouwelijke kentekens, verwerende partij bij herhaling heeft bevestigd dat haar “beslissing” voor de scholen waar tot hiertoe nog geen dergelijk verbod bestaat, nog geïmplementeerd moet worden. Meer nog, niet langer geleden dan op 3 februari 2012 heeft de Raad van het Gemeenschapsonderwijs daarenboven genotuleerd met betrekking tot de “impact op het schooljaar 2012-2013 e.v.”, dat in instellingen waar nog geen verbod werd ingesteld, “de bepalingen van het schoolreglement van toepassing [blijven]”. In haar laatste memorie preciseert verwerende partij ten overvloede dat, bijgevolg:

- “- in instellingen waar al een verbod op levensbeschouwelijke kentekens ingevoerd werd, blijft het verbod van kracht;
- in instellingen waar nog geen verbod werd ingesteld, blijven de bepalingen van het schoolreglement van toepassing.”

Met andere woorden: in de onderwijsinstellingen van het Gemeenschapsonderwijs waar een verbod op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens door godsdienstleerkrachten buiten de godsdienstlessen reeds in voege is, volgt dat verbod niet uit de thans bestreden beslissing maar uit beslissingen waarbij dit verbod in die scholen voorheen “ingevoerd werd” en die niet het voorwerp vormen van huidig beroep. Voor de andere scholen is de referentie aan bedoeld verbod in de bestreden beslissing van 26 oktober 2007, en in de later door de Raad van het Gemeenschapsonderwijs genomen beslissing van 11 september 2009, op te vatten als een voorbereidende handeling waarop nog latere stappen zullen volgen. De enige volgende stap waartoe op 3 februari 2012 beslist blijkt te zijn, is nog enkel dat de afgevaardigd bestuurder “een implementatieplan” moet uitwerken. Welke vorm de eindbeslissing krijgt waarbij voor leerkrachten, respectievelijk voor leerlingen in de onderwijsinstellingen “waar nog geen verbod werd ingesteld” een hoofddoekenverbod zal worden ingevoerd in het

Gemeenschapsonderwijs, is dus momenteel zelfs nog niet duidelijk aangezien eerst nog een “implementatieplan” uitgewerkt moet worden.

Aldus is verzoekster niet enkel zonder actueel belang, maar richt zij haar pijlen ook op een niet aanvechtbare handeling.

9. De conclusie is, desnoods ambtshalve, dat het beroep onontvankelijk is.

VI. Anonimisering

10. Met toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 7 juli 1997 betreffende de publicatie van de arresten en de beschikkingen van niet-toelaatbaarheid van de Raad van State vraagt de verzoekende partij dat bij de publicatie van het arrest haar identiteit niet wordt opgenomen.

Dit verzoek wordt ingewilligd.

BESLISSING

1. De Vlaamse Gemeenschap wordt buiten de zaak gesteld.

2. De Raad van State verwerpt het beroep.

3. De verzoekende partij wordt verwezen in de kosten van het beroep tot nietigverklaring, begroot op 175 euro.

4. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad van State wordt de identiteit van de verzoekende partij niet bekendgemaakt.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 10 juli 2012,
door de Raad van State, XIIe kamer, samengesteld uit:

Dierk Verbiest,	kamervoorzitter,
Johan Lust,	staatsraad,
Geert Van Haegendoren,	staatsraad,
bijgestaan door	
Silja Doms,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silja Doms

Dierk Verbiest